

TRETTIONDE SÖNDAGEN "UNDER ÅRET"

ÅRGÅNG B

Första läsningen: **Jer 31:7-9** (*Jag tröstar blinda och halta och leder dem*)

I början av sin förkunnelse (mot slutet av 600-talet f. Kr.) varnade profeten Jeremia för *ett land i norr* (Jer 6:22; det måste vara babylonierna). Nu, efter babyloniernas seger över Jerusalem (597 f. Kr. resp. 587/586, då templet förstördes) ser framtiden hopplös ut, men profeten ser hur Gud kommer att befria de deporterade från *landet i norr* (v. 8). Folket är försvagat ("blinda" och "halta", v. 8) men ska stödjas av Herren, som gör *en jämn väg där de inte snavar* (v.9). De gråter men tröstras av Gud (v.9). De bär framtiden inom sig (= de gravida kvinnorna i v. 8). Gud själv ska vara *en fader för Israel* (v.9): tanken går till den förste som hette "Israel" (patriarken Jakob) som bedrog sin far (1 Mos 27:15 f). En ny "Jakob" (Jesus) ska en gång bana väg för ett nytt Gudsfolk, som troget ber **Fader vår i ande och sanning** (Joh 4:23).

Andra läsningen: **Hebr 5:1-6** (*Du är för evigt präst, en sådan som Melkisedek*)

Urkyrkans motståndare sa troligen: "Ni påstår att er Jesus visade att han var *den sanne översteprästen* från Gud – men ingen kan ge sig själv ett sådant ämbete!" Svaret blev: **Jesus fick sitt ämbete av Fadern**. Det var utlovat i Gamla förbundets skrifter (Ps 2:7; jfr Hebr 1:5 f) och proklamerades högtidligt vid hans dop i Jordan (Luk 3:22). Han dog för oss, han är uppstånden och upphöjd till himlen och överträffar så alla jordiska överstepräster, både i medkänsla (Hebr 4:15) och på alla andra sätt (Hebr kap. 7-9). Hebreerbrevets argument tillhör antikens judiska debattmiljö, som kyrkan var en del av. Men de är solida och håller än i dag.

Evangelium: **Mark 10:46-52** (*Rabbouni, gör så att jag kan se igen*)

Ett långt avsnitt i Markus evangelium (Mark 8:27 – 10:52) handlar om Jesu väg till lidandet i Jerusalem. Det inramas av två berättelser om blinda som botas. I den första (Mark 8:22-26) fick vi inte patientens namn. Han försvann ur berättelsen. Den andre (i dagens läsning) är känd vid namn, och han följer beslutsamt Jesus (dvs. blir *lärjunge*). Härifrån börjar Markus sin passionsberättelse. Meningen är: det räcker inte att komma till tro (= bli "seende") och sedan säga tack och adjö. Markus läsare ska beslutsamt följa Jesus in i Jerusalem - om så behövs ända till korset (vilket för de första läsarna var kejsaren Neros kyrkoförföljelse i Rom på 60-talet: *Om någon vill gå i mina spår måste han förneka sig själv och ta sitt kors och följa mig* (Mark 8:34). Bartimaïos ropade ut sin tro på Jesus som Messias ("Davids son", v. 47-48), fastän omgivningen hyssjade ner honom. Han motsvarar romerska kyrkans första martyrer, som släpades ur sina hus till avrättning medan de öppet bekände sin tro på Jesus och ropade till honom. Se, hur stark den blinde Bartimaïos tro är! Han har *öron att höra med* (Mark 4:23). Han och alla sanna kristna följer den gode herden därför att *de känner igen hans röst* (Joh 10:4). Må vi vara döva och blinda för världen men lyhörda för Guds ord!

MÅNDAGEN I 30 VECKAN ”UNDER ÅRET”

Första läsningen: **Ef 4:32 – 5:8** (*Lev i kärlek, så som Kristus har älskat oss*)

Vi ska sträva efter att likna Gud, *som hans älskade barn* (v. 1). Orenheten – allt som skiljer oss från det heliga, Guds sfär – kommer inte till oss utifrån, till exempel kött från vissa djur eller kontakt med kroppsvätskor, som en bokstavlig tolkning av lagen lär (3 Mos kap. 11-15). Jesus betonade att den äkta orenheten kommer inifrån (Mark 7:21-22). Vi behöver en spärr för munnen: tänka först och tala sedan. Vår själviskhet ska kuvas. Annars tar synden, det Bibeln kallar ”köttet”, över kommandot.

Evangelium: **Luk 13:10-17** (*Skulle hon inte få lösas från sin boja på sabbaten?*)

Ännu en händelse som bara finns hos Lukas och som ska understryka Jesu engagemang för socialt utsatta, inte minst kvinnor. Jesus befriar denna bokstavligt talat *knäckta kvinna* (och det innan hon ens har bett om hjälp). Hon kan nu efter många år *räta på sig* (v. 13), en stark bild för *självkänsla*. Då prisar hon Gud, mitt i synagogan där bara männen fick be högt. Kontrasten här mellan den troende kvinnan (”Abrahams dotter”, v. 16) och *maktens avvisande män* är tydlig. Synagogföreståndaren vågar inte kritisera Jesus direkt. Han förebrår i stället folket att de inte respekterar sabbatsvilan – så skuldbelägger han indirekt kvinnan för att hon blivit fri, och varnar för Jesus! Jesu svar är indignerat och avslöjande: hans motståndare värderar sina djur högre än en medmänniska i nöd (v. 15). Moses lag föreskriver att lastdjur ska vila på sabbaten, d.v.s. slippa bära oket (2 Mos 23:12). Varför ska då inte denna kvinna få slippa *sina* bojor? De blir svarslösa.

Jag ropar till Gud, och Herren skall rädda mig (Ps 55:17).
--

TISDAGEN I 30 VECKAN ”UNDER ÅRET”

Första läsningen: **Ef 5:21-33** (*Detta rymmer en stor hemlighet, som syftar på Kristus och kyrkan*)

Man och kvinna är skapade för varandra, som *varandras hjälp*. Just så liknar de Gud, vars avbild de tillsammans är (1 Mos 1:27). Paulus skriver (v. 21): *Underordna er varandra i vördnad för Kristus*. Dessa ord är nyckel till det följande om den kristna familjen. Att Paulus kort nämner kvinnans ”lydnad” återspeglar tidens moral (hade han sagt något annat hade de kristna hamnat i dålig dager, se Tit 2:5) Att männen ska *älska* sina hustrur (v. 25 f) är dock unikt i antikens litteratur. Det offerar Paulus många fler ord på. Han brinner för frågan. Mannen ska älska kvinnan som Kristus älskar kyrkan och ger henne allt. Här gick Paulus tvärt emot sin tid. Han betonade könens lika värde inför Gud (jfr Gal 3:28) och sexuella jämlikhet (1 Kor 7:3), och han hade många kvinnor bland sina

medhjälpare (jfr t.ex. Rom 16:1, 3, 12; Fil 4:2 f; 2 Tim 4:19). Det hade Jesus också (se t.ex. Luk 8:2 f).

Evangelium: **Luk 13:18-21** (*Senapskornet växer och blir till ett träd*)

Ett pyttelitet **senapskorn** kan bli ett mäktigt träd (jfr Dan 4:7-9,18; Hes 17:23; 31:3-6 – Lukas ser folken som ”fåglar” som kan känna sig hemma i Guds nya ”träd”, kyrkan). En liten **surdeg** kan genomsyra en formidabel deg på 40 liter (= ”tre mått”). Det är samma stora mängd mjöl som Abrahams hustru Sara hällde upp när de tre männen, varav en var Gud, kom på besök (1 Mos 18:6). **Eukaristin** är Guds besök, Jesu närvaro, då han blir *livets bröd* som mättar en mycket stor värld (Joh 6:35 ff). *Surdeg* stod vanligtvis som symbol för något negativt eller anstötligt som fördärvar (jfr Matt 16:6 f, Luk 12:1, 1 Kor 5:7). Surdegen skulle avlägsnas innan påskmåltiden (2 Mos 12:15 f). Men Jesus ger ordet en positiv betydelse (som provocerande svar till anklagelser om att hans rörelse ”fördärvade” folket?). Vi ser att Guds rike främjas lika mycket av män som av kvinnor: trädgårdsmästaren och bagerskan är symboler för likvärdiga insatser. De balanserar varandra. Lärjungarna ska häpna – inte över naturens under och osannolikt stora bröd utan över **det gigantiska Gudsfolk** som Jesu lilla skara ska växa till. I vår tid flockas ungdomar till kyrkans *Världsungdomsdagar*. Det bådar gott: surdegen lever och verkar!

Var inte rädd, du lilla hjord, er fader har beslutat att ge er riket (Luk 12:32).

ONSDAGEN I 30 VECKAN ”UNDER ÅRET”

Första läsningen: **Ef 6:1-9** (*Var Kristi tjänare som helhjärtat gör Guds vilja*)

Jordiska auktoritetsförhållanden gäller också för de kristna. De ger möjlighet att **tjäna Kristus** i vår nästa (våra överordnade). V. 4: Det är tyvärr oklart vad Paulus här vill säga till kristna fäder. Ordet som Bibel 2000 återger med att ”reta upp” barnen betyder nog att vara alltför sträng. Barnen blir då rädda eller arga.

Slaveriet som institution var självklart för antikens och Bibelns människor. Paulus starka vädjan för en brottslig slav i *Filemonbrevet* gick tvärt emot tidsandan och angav en riktning för framtiden: när allt kommer omkring drar kristendom och slaveri åt motsatta håll. Vi är kallade till *frihet* (jfr Gal 5:1). Men Paulus ville inte omstörta samhället (antikens slavuppror drunknade i blod). Han förväntade världens snara undergång (Kristi återkomst). Då skulle allt ändå kastas omkull. Paulus såg *de sociala skillnaderna som oviktiga i kyrkans gemenskap* (Gal 3:28; 1 Kor 7:22; Kol 3:11). Vi är bröder och systrar. Tanken växte vidare i klosterrörelserna. I Jesu rike råder bara kärlek.

Evangelium: **Luk 13:22-30** (*De skall komma och ligga till bords i Guds rike*)

Denna läsning är en skrämmande påminnelse för oss som ofta tar emot eukaristin (= ”äter och dricker med Jesus”, v. 26) och studerar Jesu ord ivrigt (= ”på våra gator”, samma

vers). Vi söker Guds närhet i reträtter och utsökta botövningar. Vi tror att *husets herre* (v. 25) en gång ska resa sig och springa oss tillmötes som den förlorade sonens fader (Luk 15:20), men se, han reser sig och låser porten framför oss medan vi förgäves bultar på (v. 25)! Nu släpps i stället underliga människor som vi aldrig har gillat in från alla håll. Vilka är de? Det är **de som på allvar tog strid, mot sig själva och andra, för en rättvisare livsstil**. Änglarna välkomnar dem. ”De där kverulanterna” tänker vi, ”gick de ens någonsin i kyrkan?” Vi får veta att vi har varit *orättens hantlangare* (v.27). Vad? Varför? Vårt sätt att vara kristna störde inte världens förtryckare och blodsugare. Våra ord var rentav musik i deras öron. Vi ska må dåligt av dagens läsning. Utmärkt! Må vi nu vakna och börja *bli kristna*.

Detta är den fasta jag vill se: att du lossar orättfärdiga bojor... (Jes 58:6)
--

TORSDAGEN 1 NOVEMBER – ALLA HELGONS HÖGTID

Vi firar enskilda helgon under alla årets 365 dagar, men idag på ALLA HELGONS HÖGTID (då vi förväntas delta i mässan) tackar vi Gud för alla dessa helgon, även de okända som bara Gud känner, de många som är den helige Andes frukter i världen, ”pingstens skörd”. Dagens första läsning ur aposteln Johannes *visionsbok* manar dem fram för vår inre blick (Upp 7:9):

... en stor skara som ingen kunde räkna, av alla folk och alla stammar och länder och språk. De stod inför tronen och Lammet, klädda i vita kläder, med palmkvistar i sina händer.

Palmkvistar bärs vid den judiska *lövhyddefesten* (jfr 1 Mack 13:51; Joh 12:13), och vi kristna bär dem på *palmsöndagen*. Det är lovsången, jublet från dessa fester som här i läsningen upphöjs till en himmelsk glädjeprocession. Alla har de *ett sigill på sina pannor* (v. 3). Johannes tänker på dopets sakrament. Siffran 144 000 i v. 4 är starkt symbolladdad: Den är 12 x 12 x 1 000 (tolv är en helig siffra, alla Gudsfolkets tolv stammar multipliceras med sig själva och med 1 000, som är siffran för ”de många” – här är alltså tal om en *helig fullständighet*: **alla Guds vänner är med**.

Redan nu på jorden får vi glädja oss åt att vi är bjudna till denna fest: andra läsningen talar om att *nu är vi Guds barn* och att *vi kommer att bli lika honom* (1 Joh 3:2). Vad vi ska göra för att nå målet är att förbli i Saligprisningarnas anda. Det lär vi av evangelieläsningen ur Bergspredikan (Matt 5:1-12a). Gud framför och före allt annat! Hellre fattig, hellre sörjande, hellre ödmjuk än att gå miste om *himmelriket* (v. 10). Denna inställning är varje helgons livsprogram, och Saligprisningarna är Jesu självporträtt. Ju mer en människa liknar honom, desto mer stämmer denna beskrivning på henne.

Allhelgonahögtiden har sitt ursprung i östkyrkan där den firas söndagen efter pingst, som pingstens ”skördefest”. År 608 omvandlades det gamla Pantheon – alla gudars tempel i

Rom – till kyrka, invigd åt jungfru Maria och martyrerna; den heter än i dag *Sancta Maria ad Martyres*, även om turistböckerna behåller det hedniska namnet. På invigningsdagen 13 maj det året överförde man martyrernas ben från katakomberna och lade dem under golvet i denna kyrka. Hela 8 vagnlass med relikier hämtades från katakomberna, också för att skydda dem mot gravplundrare. Allmänt i västkyrkan började dagen högtidlighållas 1 november omkring år 800. Att kvällen innan högtiden, *All Hallows Eve* på engelska, i vår tid förvandlats till en nyhednisk spökefest för barn (*Halloween*) är lika svårt att acceptera för en kristen mentalitet som att Jesusbarnet har bytts ut mot jultomten eller Jesu uppståndelse mot harar och häxor till påsk.

Men missbruket upphäver inte bruket. Alla helgons dag pekar på himlen. Helgonen är de som med trons ögon inser detta stora sammanhang. De lyfter sina armar för att ta emot ljuset. Måtte vi en gång få se himlen öppen och ansluta oss till den stora processionen – *when the saints go marching in!*

Kyrkans bön på denna dag:

Allsmäktige, evige Gud, du låter oss idag visa vår vördnad för alla dina helgon. Låt oss känna stödet från dessa förebedjare som ingen kan räkna, och visa oss för deras skull din gränslösa barmhärtighet.

Särskilda läsningar på denna dag: Upp 7:2-4, 9-14; 1 Joh 3:1-3 samt Matt 5:1-12a

FREDAGEN 2 NOVEMBER – ALLA SJÄLARS DAG

Vi firar ALLA SJÄLARS DAG i dag – vi kommer ihåg våra avlidna familjemedlemmar och vänner. Vi tänds ljus på deras gravar eller framför en bild av dem hemma. Vem av oss behöver inte förböner när vi dör? De flesta av oss lämnar nog världen som en sorts ofärdiga öden – så mycket som behöver rensas innan vi kan ingå i himlen, dit inget orent kan komma (Upp 21:27)! Kyrkan lär oss att vi får tro och hoppas att våra böner och offer kan gagna dem som lider i skärselden. Självklart! Kärleken räcker bortom död och grav. Kärleken dör aldrig, är oförstörbar. Kärleken är huvudporten till Guds hjärta.

Dagens läsningar i mässan vill leda vår uppmärksamhet just till **förbönen för de avlidna**. De två första läsningarna känns förunderligt intensiva, om vi läser dem med tanke på de avlidna, så att säga ur deras perspektiv som nu är i skärselden. Dessa kan inte längre göra något för sin frälsning utan är hänvisade till våra böner och uppoffringar. Orden i läsningarna ger röst åt själar som inte kan ropa längre. Vi ber i deras ställe, och för dem. Det är en vacker och kärleksfull handling. I evangelietexten ger Johannes oss sedan Jesu

tröst: *De döda ska få liv! Det finns hopp bortom graven, därför att jag, Guds Son, har varit där. Gud hör din bön för de döda och befriar dem!*

Särskilda läsningar denna dag: Job 19:1, 23-27; Fil 3:20-21; Joh 5:24-29

LÖRDAGEN I 30 VECKAN "UNDER ÅRET"

Första läsningen: **Fil 1:18b-26** (*För mig är livet Kristus och döden en vinning*)

Paulus tror att han snart ska frisläppas (v. 25-26). Men även en dödsdom skulle vara *en vinning* (v. 21), den skulle föra honom direkt till Kristus (v. 23). Hur en sådan direkt närvaro "hos Kristus" efter döden förhåller sig till vår kommande, allmänna uppståndelsen förklaras inte (jfr 1 Thess 4:14-17; 1 Kor 15:51f; 2 Kor 5:1-10). *Katolska kyrkans katekes* talar på båda sätt:

- 1) vi kan *omedelbart träda in i himlens salighet* efter döden (nr 1021-1022), och
- 2) det finns en yttersta dom vid Kristi återkomst, där det avgörs om vi ska vara med honom eller inte (nr 1038 f).

Hur går det ihop? Svaret är väl: på "andra sidan" är den omedelbara individuella domen och den yttersta dagen knappast en fråga om "före" och "efter". Man är ju bortom tiden! Antagligen blir alltihop subjektivt sett en enda upplevelse. Bara Gud vet – och avgör om vi blir gamla i kyrkans tjänst eller dör i ung ålder. Vad som än händer blir det bäst så.

Evangelium: **Luk 14:1, 7-11** (*Den som ödmjukar sig skall bli upphöjd*)

När du kommer till katolska kyrkan kan du sätta dig mitt på första bänken även om alla andra satt sig längre bak. Vi har ingen "bordsplacering" med markerade platser (förutom när barn ska gå till sin första heliga kommunion). Jesu liknelse om gästernas statusordning (jfr Matt 23:6; Mark 12:38; Luk 11:43; Ords 25:6-7) handlar inte om kyrkbänken utan om *vår ständiga hunger efter att andra ska se upp till oss*, ett tecken på vår inre tomhet: vi är ännu inte trygga i Guds kärlek. Det är en andlig sjukdom som kan ta över vår självbild och bli en sorts teater, så att vi till sist inbillar oss att Gud också går med på leken (likt farisén som ser ned på den förkrossade tullindrivaren i Luk 18:10-14). Lukas, de bildade grekernas evangelist, tänker kanske på samhällselitens banketter med strikta hierarkier, eller på judekristna som inte ville dela bord med hednakristna (Gal 2:11-14). Han varnar kyrkans ledare: så får det inte gå till hos oss. Tvärtom: Gud *upphöjer de ringa*, som jungfru Maria sade (Luk 1:52).

Har inte Gud utvalt dem som är fattiga i världens ögon (Jak 2:5)?